

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Antinomia Ivris Pontificii Et Cæsarei - per CCL. Differentias plurium
Doctorum auctoritate probatas, singulari studio in certas classes reducta,
discussa, & explicata

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

IX. Differentia 9. Iure civili per solam litis contestationem perpetuatur
jurisdictio delegati; Iure Canonico autem citatio sufficit, vel rescriptum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61864)

vel delinquendo incidit in manus extraneis Judicis, re ipsa in illum prorogasse censetur cognoscendi & decidendi officium, nec formidanda illi iudicis sui indignatio, aut requirenda licentia fuerit, *c. Dilecti, de foro compet. Maranta de ordine iudic. part. 4. dist. 12. Carol. Decis. 52 n. 24. Carol. de Grassis, de effectib. clerical. 1. n. 67. Sigism. Scaccia de sent. & re iudic. Gloss. 7. q. 3. limit. 1. Carlavall. l. 1. tit. 1. Disp. 1. q. 8. f. d. 2. Barbof. in Praxi exig. pension. q. 3. init. & in Præmiss. ad a. significasti, de foro comp.*

II. Non requiritur tamen ubique & semper consensus explicitus. Consensus enim, de quo textus *c. Significasti*, loquitur, non est propriè dictus consensus, sed pro voluntate accipitur, quæ quidem voluntas satis apparere creditur & per factam, & per conjecturas, & per alios modos, ut pluribus exponit *Barbof. in Tract. de clausul. n. 140. & 147.*

Monet inluper *Iul. Clarus in §. fin. q. 42. n. 3.* quando per inquisitionem proce-

ditur, non esse locum prorogationis. *Bald. in l. 1. C. ubi de crimine agi oportet*, eamque communem opinionem *Socius* vocat. Cum enim in hoc iudicio instituendo non interveniat aliqua partium, sed *Judex tantum*, & infamatio, absurdum est cogitare, aut dicere, quod *Judex à seipso* possit jurisdictionem prorogare; nec minus absurdum, quod fama, quæ res inanimata est, in *Judicem* non competentem consentire, eique jurisdictionem tribuere possit, *v. Tiber. Decian. l. 4. c. 23 n. 5.* ubi contrarium tenere videtur, nimirum, si *Judex ordinarius* competens non inhibeat, sed consentiat, prorogationem obtinere etiam in calu inquisitionis. Addit, loco consensus etiam sufficere ratihabitionem, teste *Baldo in l. Falsus, C. de furtis, & l. 1. Si anò compet. iud.* Si autem nullo modo consentiat, non attentà prorogatione, ordinarius *Judex* inquisitioni insistet, quantum sibi necessarium & utile videbitur, *v. infra Diff. CXLIII.*

IX.

DIFFERENTIA 9.

Jure civili per solam litem contestationem perpetuatur jurisdictione delegatis; Jure Canonico autem citatio sufficit, vel rescriptum, c. Gratum, de off. deleg. c. Licet, & c. fin. cod. Bartol. n. 14.

I. *Delegatus* *Judex* dicitur, qui jurisdictionem non suo jure, sed ab alio sibi commissam ipsius nomine exercet. *Tit. 10. tit. de off. eius, cui mand. est iuris.* Nec idem genus omnium, aliqui delegati juris sunt, & alii ab homine constituuntur. *Delegati juris* in certis ca-

sibus sunt *episcopi, c. Irrefragabili, de offic. ordin. Concil. Trid. sess. 5. c. 1 sess. 2. c. 2. & 3. de reform. sess. 13. c. 5. de reform. sess. 14. c. 4. sess. 21. c. 3. 5. 6. & 8. de reform.* Ab homine constituti dicuntur, quos aut summus *Pontifex*, *Patriarcha*, *Metropolitani*, aliusve *pælati*, vel princeps designat:

gnat: qui lubinde univ[er]sitatem causa-
rum, lubinde partem duntaxat illis com-
mittunt, v. *Speculator. in tit. de iud. deleg.*
Marant. Part. 4. de ord. iud. §. Quinta,
n. 4.

II. Hocposito priorem partem (de-
legati jurisdictionem solâ litis contesta-
tione perpetuari) videtur roborare, *lex.*
Et quia, Tit. de iurisd. omn. iud. ubi Paulus
IC. si is, qui mandavit, jurisdictionem
decesserit, antequam res ab eo, cui man-
data est jurisdictione, geri cœperit, solvi
mandatum, Labeo, ait, sicut in reliquis
causis. Gloss. in v. Antequam, quærit, quan-
do & qualiter incipiat geri jurisdictione?
Lite contestata, respondet: Non enim
cœpta videri potest ante litem contesta-
tam, cum & Judex possit refutari, & evi-
tari. C. eod. l. Nemo, & infr. de adilit. edicto,
l. Qui sit fugitivus, & de novi oper. nunciat. l.
Stipulatio, §. Opus. Alii dicunt convento
reo per executores, ut veniat, vel per
alium jussu judicis delegati, l. Si non sint, §.
Quid ergo, Tit. de aur. & arg. leg. Sed prima
opinio tutior est, communior sanè.
Quamvis enim citatio judicii basis sit,
§. fin. Inst. de pœna temerè litig. & c. Quoni-
am contra. de probat. Socin. Tract. de citat.
artic. 2. Specul. eod. tit. §. 1. p[ro]p[ri]è tamen
judicium à litis contestatione incipit, per
text. c. Super questionum, ubi Gloss. in v. Litis
exordium, de off. & potest. iud. deleg. Felin. ibi
n. 6. l. Is, qui se obtulit, Tit. de rei vendicat.
l. Cum fundus, Tit. Si certum petatur. Iason
ibid. n. 4. & ante litis contestationem non
dicitur quis petere, sed agere, & petere
velle, l. Amplius, Tit. Remratam habere. Pa-
norm. in c. 1. de iuram. calumn. Gloss. notab. in
l. Et quia, superius allegata. Præterea ante
litis contestationem opponi contra a-

ctorem exceptiones possunt, vel quod
non habeat personam standi in iudicio,
vel alia quælibet fori declinatoria, *Inter*
litigantes, Tit. de iudic. Marant. Part. 6. in
dicior. de except. Sed sine auctore non lib-
sistit iudicium, c. Forus, de verb. signifi. leg-
tur ante litis contestationem iudicium
fundatum non est. Bald. in Auth. Clerum,
n. 8. C. de episc. & cler. Atque ita latis con-
firmata videtur prima pars, v. Gal. l. 1.
Obs. 72.

III. Posteriores (quod jure Canonico
citatio, vel rescriptum sufficit ad ju-
dicis delegati jurisdictionem pe-
petuandam) probat Rubr. c. *Gratum, de off.*
delegati. Si delegatus citavit ante mor-
tem delegantis, perpetua est ejus juris-
dictio. Additur inibi causa, quia citatio
ne factâ negotium est quasi cœptum, &
præcipuè si delegatus non est certus de
morte delegantis: unde legitime potest
in causa procedere. Glossa ponderat
particulam quasi ideo adjectam ceteris,
quia quantum ad perpetuandam jurisdic-
tionem cœptum est negotium, sed
quantum ad litis contestationem non est
cœptum. Unde successor impetrans po-
terit convenire reum mortuo impetra-
te, monet autem Franc. Leo in thes. juris
cles. Part. 2. c. 17. n. 52. ad inducendam li-
pendentiam non sufficere, quod citatio
emanarit, sed requiri præterea, ut ad par-
tem pervenerit, juxta Gloss. & Abb. in c. de
latum, de off. deleg. Felin. in c. Causam, qua
10. de testib. & tunc mortuo delegato
non expirat jurisdictione delegati, qui-
res non est integra, c. Relatum, & c. Latis
de off. deleg. Est observandum quoque in
citationi factâ à Judice delegato inter-
tur tenor rescripti. Neque enim citam

comparere tenetur, nisi de commissione delegato facta certus sit. Innoc. in c. Praterita, n. 1. Hostiens. ibid. de dilationibus. Marantia Part. 6. tit. de citat. Andr. Gail. l. 1. c. 6.

serv. 48. n. 6. Vallens. l. 1. tit. 29. § 4. & 5. C. inf. l. 1. Summa tit. 18. Menoch. de arbitrar. q. 67. Vallens. l. 2. Paratis. tit. 2.

X.

DIFFERENTIA 10.

Episcopus secundum Canones in omni loco diocesis sue sedere, & iudicare potest, c. Cum episcopus, de Off. ordin. in 6. Secundum leges autem Index ordinarius in loco majorum suorum iudicia exercere debet.

l. penult. Tit. de just. & iure. Bapt. à S.

Blasio 180.

I. Suppono episcopum in diocesi sua esse iudicem ordinarium, & habere proprium territorium, c. Omnes basilica 16. q. 7. Abb. in c. Cum ab ec. leharum, de off. ordin. ubi docet prater episcopum neminem in diocesi de iure communi habere territorium, unde tota diocesis est territorium episcopi in spiritualibus. Facit ad hoc c. 2. de constit. in 6. & Port. in consil. 99. n. 33 qui etiam cum Glossa in c. 1. § 6. dist. 6. de person. 11. q. 1. episcopum dicit corporum & animatum iudicem esse eod. consil. 15. Cui etiam consuetudo suffragatur, secundum quam omnes episcopi ad executionem tam personalem quam realem, & tam contra laicos, quam clericos per totam diocesim liberè sine alicujus licentia, vel mandato pro causis ad forum ecclesiasticum spectantibus procedunt, quæ consuetudo est optima legum interpret, ab ea que recedi non potest, l. si de interpretatione, Tit. de leg. c. Cum dilectus, de consuet. Franc. Leo in thes. vel. Parte 1. c. 9. n. 31.

de off. ordin. his verbis exprimitur: Cum episcopus in sua diocesi jurisdictionem ordinariam noscatur habere, dubium non existit, quin in quolibet loco ipsius diocesis non exempto per se, vel per alium pro tribunali sedere, causas ad ecclesiasticum forum spectantes audire, personas ecclesiasticas capere. carceri deputare, nec non cætera, quæ ad ipsius spectant officium, liberè exercere possit. Adde c. Nonnulli, de Rescript. ubi prohibetur, quem trahi ultra duas diaras extra diocesim suam, nisi partium consensu literæ fuerint impetratæ: quod locum non habere in episcopis Barbosa notat. Illi enim, ut ordinarii in quocunque loco suæ diocesis possunt causas ad ecclesiasticam forum pertinentes, per se, vel per delegatos suos audire, & à quocunque loco intra illam citare, ad suum, vel delegatorum suorum iudicium trahere. Abb. & alii in clem. de rescr.

III. Pro declaratione Gloss. in c. cit. Cum episcopus notat primò soli episcopo id concedi, quia talis jurisdictionem ordinariam in tota sua

II. Hæc differentia proposita quoad primam partem serviunt, quæ in c. 7.